

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Sós Endre

Magyar Nemzet
1959. 7. 15.

Q2
Fenyő László
"1959"

Személy

Helyszám

"Itt születtem íme Pesten"

FENYŐ LÁSZLÓ ÚJRAFELFEDEZÉSE

Úgy látszik, elérkezett végre Fenyő László újrafelfedezésének ideje is. Elég sokáig váratott magára. Míg legtöbb kortársának, a »második Nyugat-nemzedék« kiemelkedő lírikusainak gyűjteményes verseskötvényei már régóta forgalomba kerültek és szavalóművészetünk sűrűn ragad ki belőlük recitálásra kínálkozó anyagot, Fenyő Lászlóval a legutóbbi időkig a könyvkiadók is, a szavalók is mostohán bántak.

Legutóbb azonban bekövetkezett Fenyő László újrafelfedezése. A Szépirodalmi Könyvkiadó meghívására írók, kritikusok, irodalomtörténészek, újságírók gyűltek össze a Könyv Klub termében, hogy meghallgassák kitűnő színészek és előadóművészek ajkáról Fenyő Lászlónak eddig oly ritkán felhangzott költeményeit. A Szépirodalmi Könyvkiadó képviselője, Kőműves Imre, bejelentette üdvözlő szavaiban, hogy még ez év tavaszán a közönség elé kerül az indokolatlanul és méltatlanul elfeledett költő legszebb írásainak antológiája.

Akik ismerték a felszabadulás előtt egészen kis példányszámban megjelent Fenyő-könyveket és néha hallották is valahol véletlenül a költő valamelyik versének recitálását, azokat is meglepte a Könyv Klub estjén előadott versek egyéni hangja és különös hatása. Miközben a színészek és előadóművészek Fenyő László alkotásait közvetítették a jelenlevőkhöz, mindenki érezte, hogy a magyar könyvkiadás egyfelől becsületbeli adósságot készül törleszteni, másfelől kincseket készül kibányászni a feledés homályából.

2.

Bóka László, aki a Könyv Klub estjén mélyreható bevezető tanulmányt olvasott fel, idézte a költő felfedezőinek és kortársainak azt a gyakori megállapítását, hogy — Fenyő László elsősorban Budapest költője volt.

Babits Mihály így méltatta a Nyugat folyóirat fiatal tehetségét: »Az ő lelkét a nagyvárosi kultúra nevelte. Keserű, töprengő lélek az, a bonyolult pszichológiájú városi idegember lelke.«

Fenyő László büszkén vallotta magát budapestinek, városinak. Önérzetesen hirdette, kiáltotta:

...Itt születtem íme Pesten és e városnak költője vagyok.

A város most megbecsüli a fasiszmus szörnyű korszakában mártírhaltát halt, tizenöt esztendővel ezelőtt elvesztett fiát, aki rövid életében Budapestről, az itteni emberekről, az itteni házakról, a Nagykörútról, a Városligetről énekelt; aki a poézis varázsával tudta megörökíteni a budapesti aszfaltot, a budapesti bérházat, a budapesti ház mesternét, vicinét, kávéházat.

A fasiszmus idején szintén mártírhaltát halt kortársa, Sárközi György, amikor az 1930-as években együtt bongatták szányaikat a Nyugat lapjain, tematikailag három csoportra osztotta Fenyő László költeményeit. Az elsőbe azok a művek tartoznak, amelyekben gúnyolódó, csipkelődő, élcélődő modorban vitatkozik a képzelte ellenféllel. Ezekben a versekben a gúny öngúnyval és az öngúny gúnyval olvad egybe, és a szinte lemeztelenített líra valami különös lírai publicisztikával keveredik össze, ami azonban sohasem árt Fenyő László puritán, mindenfajta rím-cifrázást és

ritmus-díszítést lehetőleg kerülő költészetének. A második csoportba a portré-festéshez hasonlító versei kerülhetnek. Nem annyira testi, mint inkább lelki portrék az ő költeményei, de ritka tehetségével reális képpé tudta változtatni a lelki vagy szellemi vonásokat. A harmadik csoportba sorozott versek — lírai naplójegyzetek. Bizony, bővelkednek a sebek mutogatásában, a keserűség kivetítésében, a kudarc megvallásában. Egy meggyötört és gyakran öngyötörő ember vergődéseinek ritka őszinteségű dokumentumai kerülnek a közönség elé.

Olyan őszinte, olyan nyílt és olyan mindent feltáró naplósorozat Fenyő László költészetének túlnyomó része, hogy megírhatjuk verseiből életrajzát is.

Mennyit koplalhatott az a költő, aki így kiáltott fel: »Anyám, világ: egyetlen egy morzsa-jelet adj, hogy szeretsz...«

4.

Antifasiszta költő volt, aki megírta a legkülönbözőbb változatokban, hogy »barbár a kor«, és aki a Horthy-fasiszmus fojtogató légkörében honatalannak érezte magát saját hazája földjén.

Fenyő László a nyomorgók nyomorgója, a mellőzöttek mellőzöttje volt, és — akárcsak Radnóti Miklóst és Sárközi Györgyöt — őt is állandóan haláltudat hatotta át. Biztosra vette, hogy nem éli túl a fasiszmust, de ugyanolyan hittel hitte, hogy az eljövendő világ tiszta erői megsemmisítik a fasiszmus rémuralmát, s az ő versei is megkapják majd a méltó elismerést.

»Felzúg a vers, miként a győzelem« — énekelte a Babits-émlékkönyv számára írott költeményében. És az elmúlt héten hallhattuk is a Liszt Ferenc téri Könyv Klubban felzúgni legszebb verseit, amelyeket Ascher Oszkár, Demján Éva, Horváth Ferenc, Péchy Blanka és Róbert Mária adtak elő, meghirdetve a költő újrafelfedezését.

Sós Endre